

ВАРЗАР ІВАН

Варзар Іван (25.07.1937, с. Домулжень Флорештського р-ну, Молдова) – політолог, етнолог, фундатор нової науки і навч. дисц. «політ. етнологія», академік Укр. академії політ. наук. Народився в сім'ї малоземельних селян. У 1966 р. закінчив педагог. ін-т ім. В. Г. Белінського (м. Миколаїв) за спец. «рос. мова та літ-ра»; у 1991 р. – екстернат Ленінгр. ун-ту (Росія) за спец. «політологія». Секретар райкому ЛКСМУ (1966–1967); штатний лектор райкому КПУ (1967–1971); зав. кафедри соц.-політ. дисциплін УМЛ Київ. міськкому та обкому КПУ (1973–1990); гол. ред. наук. вид-ва "Вища школа" (1974–1979). У 1975 р. – кандидат філос. наук (дис. із теоретико-революціологічних проблем захищена у Київ. держ. ун-ті ім. Т. Г. Шевченка); Зав. кафедри соц.-політ. теорії УДУХТ (1985–1997); У 1995 р. захистив докт. дис. з політол. в Ін-ті д-ви і права НАН України, присвячену теорет.-методолог. засадам політ. етнології. У 1995–2000 рр. – голова наук. комісії з політол. Наук.-метод ради МОН України. Провідний консультант і радник ректора Націон. Академії держ. управління при Президентові України, а згодом міністрів і Прем'єр-міністра України (1997–2006). З 1995 і дотепер – проф. кафедри політ. наук Націон. педагог. ун-ту ім. М. П. Драгоманова.

Основні праці: «Політ. етнологія як наука: історіологія, теорія, методологія, праксеологія» (1994); «Ідейно-теоретичні засади державотворчої політики Л. Д. Кучми» (1999), «Держава і народ-етнос у політологічному дискурсі» (2003), "Політолого-етнологічні проблеми розвитку сучасної України" (2007); «Політ. етнологія в теоретичних і методичних акцентах та інтерпретаціях» (2009), «Політ. етнологія. Пропедевтичний курс» (2011). Всього опублікував понад 600 наукових, наук.-метод. та публіцист. праць, з них – понад 200 з політолого-етнологічних проблем.

В. вніс помітний вклад у загальне соціогуманіт. та політ. знання, започаткувавши нову науку – *політ. етнологію* та, заклавши основи нової державознавчої науки – *політ. кратології*, конституювання якої продовжується. Розробив півтора десятка теорет. концепцій із політології та державознавства, обґрунтував нові суспільствознавчі методи – історіологічний і метод тріадної кореляції цінностей та орієнтацій соц.-політ. розвитку, увів у наук. вжиток понад три десятки нових понять і термінів. Із середини 90-х років формується і розвивається авторська наук. школа **В.** із політ. етнології.

Досліджуючи взаємозв'язок і взаємодію етнічної («етноісторичної»), політ. та ін. сфер сусп. життя, дійшов висновку, що етноістор. сфера відіграє особливу роль в організації соціуму. «Як у політикумних «верхах», так і в народних «низах», – вважає вчений, – побутує дефіцит розуміння того, що за умов нескінченного перехідного періоду кризують не лише екон. та політ. суспільні сфери, – найжорстокіше кризує центральна та формоутворююча етноісторична сфера сусп. життя». Для України, як «багатонародної» д-ви, яку населяють представники 152 народів-етносів, це проявляється в різних рівнях соціоцивілізаційної та політико-культурної зрілості народів-етносів, диспропорціях по лініях Схід-Захід, Північ-Південь, втручанні сусідніх д-в у внутр. справи України тощо.

В. охарактеризував ідейно-теорет. простір політ. етнології, її методолого-дослідницький арсенал, понятійно-категоріальний апарат та закономірності. Політолого-етнологічну теорію та відповідну науку вчений визначає як галузь знань про політ. життя народів та етноісторичних спільностей. Вона викристалізувалася в процесі синтезу етнологічних, політ., філософ., істор., антрополог. та ін. знань під світоглядно-методолог. впливом Р. Ф. Ітса та ін. відомих етнологів. Політолого-етнологічні проблеми, стверджує **В.**, виникають, як правило, між титульним народом-етносом країни та меншинними народами-етносами, між самими меншинними народами-етносами, а також між народами-етносами цієї країни і народами сусідніх д-в.

У дослідженнях з державознавства і політ. кратології основним політ. «кратологом» соц.-політ. процесів розглядається д-ва. **В.** належить концептуалізація ін.-тів соц. і політ. систем; політ. влад у "кратологічному квадраті": правління – управління – адміністрування – регулювання; дефініціювання феному "сфера держ. політики" та типологізація основних галузей держ. політики; обґрунтування специфіки політ. реформи порівняно з ін. соц. реформами; типологізація чотирьох політ. влад в країні: правлінської (президентської), виконавської, законодавчої, судової.

Літ.: Бебик В. Політична етнологія І. М. Варзара: є предмет і є особистість // Освіта регіону: Політологія. Психологія. Комунікації. – 2012. – № 1; Варзар І. М. Політична етнологія як наука: історіологія, теорія, методологія, праксеологія. – К. : Школяр, 1994. – 224 с.; Варзар І. М. Держава і народ-етнос в політологічному дискурсі // Варзар І. М. Із контекстів минулих літ: вибране в концептуальних і мемуарних вимірах. – К. : ФАДА, 2003. – Кн. 1. – 573 с.; Варзар І. М. Політична етнологія в теоретичних і методичних акцентах та інтерпретаціях. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009, – 88 с.; Варзар І. М. Політична етнологія: пропедевт. курс: авт. підруч. / 2-ге вид. перероб. та доповн. - К. : Персонал, 2011. – 354 с.